

2. Дубчак О., Покладова В., Стефаненко Н. Психологічні умови формування «гнучкої» особистості // Нові напрями творчого розвитку особистості школяра. Матеріали доповідей та повідомлень науково-практичної конференції. – К.: Либідь. - 2006. – С. 20-21.

3. Етимологічний словник української мови. – К.: Наукова думка, 1985. – 456с.

4. Казарцева О.М. Культура речевого об'єднання: теорія і практика навчання. – М.: Просвещение. - 1999. – 79с.

5. Пряжников Н.С. Професійне і особистісне самоопределення. — М.: Изд-во «Институт практической психологии»; Воронеж: НПО «МОДЭК», 1996. – 164с.

6. Стратегія формування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. – К.: К.І.С, 2003. – 87с.

7. Яблонська Т.М. Тренінг педагогічної рефлексії як засіб розвитку педагогічної самосвідомості // Психолого-педагогічна наука і суспільна ідеологія: Матеріали методологічного семінару Академії педагогічних наук України, 12 листопада 1998 р. – К.: Гнозис, 1998. – С. 491-495.

Гура Л.В.,
асистент,
Криворізький ДПУ

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ СТУДЕНТІВ ЯК УМОВА КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЇ

В статті розглядається питання вивчення проблеми розвитку професійного інтересу студентів як одна з умов компетентності вчителя технології.

The question of study of problem of development of professional interest of students as one of terms of competence of teacher of technology is examined in the article.

Проблема інтересу до навчання не нова, його значення утверджували багато дидактів минулого, головну функцію його всі вбачали в тому, щоб наблизити студента до навчання, заохотити так, щоб навчання стало бажаним. Так, Ж.Ж. Руссо, спираючись на інтерес вихованця до оточуючих його предметів і явищ, намагався побудувати доступне і приємне навчання. К.Д. Ушинський бачив в інтересі основний внутрішній

механізм успішного навчання. Він показав, що зовнішній механізм не досягне потрібного результату. І.Ф. Гербарт закликав учителя не бути докучливим, а зупинити навчання на пізнавальних інтересах [2, с.34].

У навчанні є особливий вид інтересу – інтерес до пізнання або пізнавальний інтерес. Його межі – пізнавальна діяльність, в процесі якої здійснюється оволодіння змістом навчальних предметів і необхідними способами або змістом і навичками, за допомогою яких студент отримує освіту. У студентів академічної групи пізнавальний інтерес може мати різний рівень свого розвитку і різноманітний характер проявів, зумовлений досвідом, важливими шляхами індивідуального розвитку. Елементарним рівнем пізнавального інтересу можна вважати відкритий інтерес до нових факторів, цікавих явищ, які фігурують в інформації, отриманої студентом на заняттях.

Більш вищим рівнем є інтерес до пізнання суттєвих явищ, які складають більш глибоку і часто невидиму їх внутрішню сторону. Цей рівень потребує пошуку, активного оперування набутими знаннями. На цьому рівні пізнавальний інтерес часто пов'язаний з рішенням задач прикладного характеру, в яких студента цікавить не скільки принцип дії, скільки механізм, за допомогою якого все відбувається. Цей рівень можна назвати стадією опису, в яких фіксація зовнішніх ознак вивченого знаходиться на однакових рівнях. Ще більш високий рівень пізнавального інтересу складає інтерес до причинно-наслідкових зв'язків, до виявлення закономірностей, до встановлення загальних принципів діючих у різних умовах. Цей рівень межує з елементами дослідницько-творчої діяльності з здобуттям нових і набутих способів навчання. На цьому рівні в навчальному процесі особливо відчутно рух студента, який виявив не тільки загальне значення, але й глибоке пізнання важливих сторін вивченого, який здібний бачити діалектику явищ, знаходити глибокий інтерес до пізнання закономірностей.

Репродуктивно-фактологічний, описово-пошуковий і творчий характер пізнавальної діяльності зумовлюють собою й рівень пізнавального інтересу студента. Вказаний головний параметр рівня пізнавального інтересу характеризується такими параметрами, як стійкість, локалізованість, усвідомленість. Параметр стійкості багато відкриває нам у пізнавальному інтересі студента. Пізнавальний інтерес

може бути ситуаційним. У структурі особистості він не залишає важливого сліду, так як інтерес її весь час потребує зовнішніх засобів.

У пізнавальному інтересі знаходять своє вираження ряд значних для навчання і розвитку моментів. У ньому виражена єдність об'єктивних і суб'єктивних сторін пізнавальної діяльності студентів. У ньому найбільш суттєво проявляється закономірність переходу зовнішнього і внутрішнього, що складає суть розвиваючого навчання. Потрібно звернути увагу ще на одну сторону цінності пізнавального інтересу в процесі навчання, що пов'язана з психологічною структурою самого феномену. Затверджуючи цінність пізнавального інтересу як фактора процесу навчання, слід звернути увагу і на те, що під його впливом актуалізуються не тільки названі процеси, але й він актуалізує і всю пізнавальну діяльність в цілому і психологічні процеси, які лежать в процесі творчої, пошукової та дослідницької діяльності [1, с.27].

Друга умова формування пізнавальних інтересів особистості в цілому полягає в тому, щоб вести навчальний процес на оптимальному рівні розвитку студента. Емоційна атмосфера навчання, позитивний емоційний тонус навчального процесу є третім фактором.

Дослідження І.О. Рута, Г.І. Щукіна, У. Хаскауф, В.А. Синицької, В.В.Котова, підтверджують важливі ідеї С.Л. Рубінштейна про те, що входячи в оточуючий світ людина може міняти обставини не тільки своїми діями, але й своїми відносинами до оточуючого світу та до людей. Завдяки відносинам, які складаються в спілкуванні та навчальному процесі і може бути створена сприятлива атмосфера навчання, пізнавальних інтересів особистості.

Пізнавальну активність студента слід розглядати як особистісну освіту, яка виражає інтелектуальний відгук на процес пізнання. Вона характеризується: пошуковою направленістю навчання; пізнавальним інтересом, прагненням задовольнити його за допомогою джерел як у навчанні, так і поза навчальною діяльністю; емоційним підйомом.

У свою чергу пізнавальна самостійність формується на базі активності за допомогою наступних рис: прагнення і вміння самостійно мислити; здібність орієнтуватися у новій ситуації; знайти власний підхід до нового завдання; бажання не тільки зрозуміти засвоєні знання, але й способи їх добування; критичний підхід до суджень інших; незалежність особистих суджень. Психологи та педагоги розрізняють

кілька стадій інтересу: зацікавленість, допитливість, пізнавальний інтерес.

Зацікавленість – це елементарна стадія орієнтування, пов'язана з новизною предмета. Студенти можуть зацікавитися предметом, але в них не помітне прагнення до пізнання їхньої сутності. Це ситуативний інтерес. Він швидко виникає і так само швидко зникає. Насправді, якісним навчання буде тоді, коли студент стане зацікавленим у тому, щоб здобути знання.

Допитливість характеризується прагненням глибше ознайомитися з предметом, вийти за межі видимого і чутного, розширити свої пізнання. На цій стадії інтерес виражається у здивуванні й прагненні довідатися про щось нове. Студента цікавить не стільки принцип дії, скільки механізм, за допомогою якого вона виникає. Отже, інтерес вже не знаходиться на поверхні окремих факторів, але ще не проникає настільки в навчання, щоб виявити закономірності.

Стадія пізнавального інтересу характеризується тим, що у студентів виникають не тільки проблемні питання чи потреба в пізнавальних ситуаціях, але і прагнення самостійно її вирішувати. У центрі уваги студента не одержання готового матеріалу, який вивчається, а проблема - пізнавальна задача, яку варто вирішити. Найбільш ефективними для навчання є ситуації, в яких студенти активізують свій пізнавальний інтерес. До таких ситуацій ми відносимо завдання, в яких студенти повинні: відстоювати свою думку перед академічною групою; брати участь у дискусіях, діалогах; знаходити кілька варіантів можливого рішення проблеми. Вони є першим кроком до формування пізнавального інтересу. Другим кроком будуть спеціальні методи:

1. Навчальна дискусія. Дуже ефективний метод і широко використовується в різних освітніх закладах. Суть даного методу полягає в обміні поглядами з конкретної проблеми, створенні ситуації пізнавальної суперечки. Для цього активно використовуються різні наукові точки зору з тієї чи іншої проблеми.

2. Пізнавальні ігри. Спеціальні ігри, що моделюють реальність, з якої студенту пропонується самостійно знайти вихід. Пізнавальний інтерес з'являється тому, що кожен студент виступає активним учасником у цій діяльності.

Велике значення належить викладачеві. Саме від початку він повинен бути людиною компетентною в галузі таких освітянських наук як: технологія, техніка. Згідно поглядів З.І. Гусева, О.Г. Мороза компетенція - це професійна підготовка викладачів.

Тільки компетентний педагог на заняттях може сформувати пізнавальний інтерес до занять з обслуговуючої праці в аудиторний чи позааудиторний час, використовуючи спеціальні методи, такі як навчальна дискусія, пізнавальна гра тощо.

Видатний психолог С.Л. Рубінштейн стверджує, що для формування пізнавального інтересу необхідна велика кількість факторів, найголовнішим з них є підтримування постійно високої складності та інтенсивності навчання. У той же час обов'язково повинен бути присутнім й елемент гри [3, с.25].

Усі стадії інтересу тісно взаємопов'язані, переплетені і можуть існувати навіть на одному й тому ж самому занятті. Поява інтересу тісно пов'язана з тим, як викладач його збуджує й підтримує. Як бачимо, інтерес – це складна, динамічна система, у якій взаємодіють емоційні, вольові та інтелектуальні процеси.

Список використаних джерел

1. Вопросы психологии познавательной деятельности / Сб.н.тр.-М.: Просвещение, 1980.- с23-46.
2. Педагогическая энциклопедия.- М.: Сов. Энциклопедия, 1964.- т.1-831с.
3. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии: в 2-х т., т.2-М.: Педагогика, 1989.- 389с.